

**Sesja naukowa ku czci
śp. ks. prof. Witolda Benedyktowicza
w 100. rocznicę jego urodzin
(22 października 2021)**

**Scientific session on the occasion
of the 100th birthday jubilee of the late
Rev. Witold Benedyktowicz
(22th October 2021)**

Jedną z nietuzinkowych postaci wśród kadry naukowo-dydaktycznej Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie był ks. prof. dr hab. Witold Benedyktowicz, pochodzący z rodziny ziemiańskiej o tradycjach patriotycznych, urodzony 25 czerwca 1921 roku w Krakowie. Swoje życie i działalność związał z metodyzmem poprzez świadomy akt przystąpienia do krakowskiej parafii metodystycznej w roku 1942 (protokolarne potwierdzenie wystąpienia z Kościoła rzymskokatolickiego nastąpiło aktem nr 05-041-Konf. 1128/42 z dnia 1.10.1942 r.).

Ks. prof. Witold Benedyktowicz od roku 1948 przez 40 lat był pastorem (proboszczem) metodystycznej parafii w Warszawie, a w latach 1969-1983 stał na czele Kościoła Metodystycznego w Polsce jako jego superintendent naczelny. Od roku 1967 do przejścia na emeryturę w roku 1991 był kierownikiem Katedry Teologii Systematycznej Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, gdzie wykładał dogmatykę i etykę. Działalność miał też w Komisji do Spraw Międzynarodowych Światowej Rady Kościołów oraz w Konferencji Kościołów Europejskich. W swojej pracy badawczej zajmował się teologią dialogu, pokoju i pojednania. Od

1992 do 1997 r. przewodniczył Komitetowi Krajowemu Towarzystwa Biblijnego w Polsce. Zmarł 22 stycznia 1997 r.

22 października 2021 roku z inicjatywy byłych uczniów Księdza Profesora i kierownictwa Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w RP odbyła się w auli głównej Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie uroczysta sesja naukowa poświęcona życiu i twórczości tego metodystycznego duchownego, teologa i ekumenisty. Organizatorami sesji byli Kościół Ewangelicko-Methodystyczny w RP i Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, a patronat honorowy nad sesją objęła Polska Rada Ekumeniczna i Towarzystwo Biblijne w Polsce.

Uczestników sesji i zaproszonych gości powitał rektor ChAT, abp prof. dr hab. Jerzy Pańkowski, który na wstępie powiedział:

Kiedy w roku ubiegłym z księdzem biskupem Andrzejem Malickim rozmawialiśmy o dzisiejszej konferencji, wszystko jeszcze stało pod znakiem zapytania. Planowaliśmy tę konferencję, ale jednocześnie obawialiśmy się, że może ona zostać odwołana, a w najlepszym przypadku odbyć się w formie online. Dzisiaj dziękujemy Bogu i dziękujemy wszystkim organizatorom za to, że mogliśmy tę konferencję zorganizować, i tak licznie przybyć na dzisiejszą konferencję.

Przypomniał też, że w 1965 r. Witold Benedyktowicz obronił pierwszą habilitację w historii uczelni. Odnosząc się do tego wydarzenia, Jego Magnificencja Rektor powiedział:

Można powiedzieć, że on także przyczynił się do tego, że wraz z jego habilitacją mamy do czynienia ze wzrostem poziomu edukacyjnego i naukowego w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej. On zapoczątkował zatem ten poczet pracowników niezależnych, pracowników samodzielnych, którzy później mieli otwartą drogę ku profesorze, a także promowaniu nowych doktorów. A zatem, wczytując się w biografię śp. księdza Benedyktowicza, ale także w przekaz ustny, który ma niezwykle ważną i bogatą wartość dla nas wszystkich, rzeczywiście jesteśmy z tego dumni. Jako rektor jestem szczęśliwy, że możemy w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w ten wspaniały sposób uczcić pamięć poprzez organizację sesji naukowej ku czci śp. księdza profesora Witolda Benedyktowicza.

W ramach przemówienia powitalnego abp prof. dr hab. Jerzy Pańkowski, rektor ChAT, odczytał okolicznościowy adres do uczestników sympozjum skierowany na ręce rektora ChAT i zwierzchnika Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w RP przez zaproszonego na sesję prof. Przemysława Czarnka, Ministra Edukacji i Nauki, w którym napisał:

Bardzo dziękuję za zaproszenie na sesję naukową z okazji 100. rocznicy urodzin śp. księdza profesora Witolda Benedyktowicza. Żałuję, że obowiązki służbowe uniemożliwiają mi osobisty udział w tym ważnym wydarzeniu. Z uznaniem przyjąłem informacje, że Kościół Ewangelicko-Methodystyczny oraz Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie organizują debatę poświęconą życiu i twórczości najwybitniejszego polskiego etyka ewangelickiego XX wieku. Cieszę się, że podczas spotkania omówiona zostanie działalność naukowa Jubilata. Warto podkreślić, że ksiądz profesor Witold Benedyktowicz, methodystyczny duchowny, teolog i ekumenista, jest twórcą pojęcia i doktryny irenologii, czyli chrześcijańskiej nauki o pokoju. Jest także autorem ponad 500 publikacji, w tym pozycji uważanej za jedyne kompendium ewangelickiej etyki teologicznej w języku polskim „Co powinniśmy czynić” oraz prezentowanych podczas dzisiejszego spotkania pism zebranych w zbiorze „Zwiastowanie łaski i pokoju”. Dziękuję wszystkim osobom zaangażowanym w zorganizowanie tej jubileuszowej sesji. Jestem przekonany, że przyczyni się ona do popularyzacji dzieła śp. księdza profesora Witolda Benedyktowicza.

Następnie Ksiądz Rektor poprosił – jak to nazwał – „świadka i życia, ale jednocześnie zaprzyjaźnioną osobę, i wysoko oceniającą dorobek oraz życie ks. Witolda Benedyktowicza, Jego Eminencję Metropolitę Sawę o podzielenie się swoimi wspomnieniami” o Jubilate.

Zwierzchnik Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego metropolita Sawa powiedział między innymi:

Pamiętajmy sami i uczmy młode pokolenie pamięci o naszych przodkach, z owoców pracy których dzisiaj korzystamy. [...] Śp. ks. prof. Witold Benedyktowicz był człowiekiem głębokiej wiary, kochał Chrystusa i był cały napełniony Jego nauką. Był znanym, wybitnym teologiem, z którego promieniowała miłość do Chrystusa i drugiego człowieka.

Miło było z nim obcować i ubogacać się jego wiarą i wiedzą. Do wszystkich odnosił się z szacunkiem. Sprawy jedności chrześcijan leżały mu na sercu. Wiele dobrego uczynił w tym kierunku, będąc Prezesem Polskiej Rady Ekumenicznej. Dużo dobrego wnosił we współpracę PRE z władzami państwowymi. A były to trudne czasy. Z jego zdaniem się liczone i szanowano. Jego ekumenizm to nie modne frazesy, a rzeczywista troska o jedność, pokój i szacunek wzajemny pomiędzy chrześcijanami. To go cechowało szczególnie. Ks. prof. nie tylko uczył, ale umiał także słuchać i uczyć się. Każdego traktował z powagą, szacunkiem i zainteresowaniem. Posiadał chłonny i przenikliwy umysł, uświęcony modlitwą. To ona wyciszała go, ukierunkowując w stronę empiryzmu i mistyki. I za to cenili go studenci i wszyscy, którzy się z nim spotkali. Za to wszystko darząc go, po dzień dzisiejszy wielkim szacunkiem i modlitwą o spokój jego duszy. Wieczna Mu pamięć!

Następnie głos zabrał moderator sesji, którym z ramienia Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego był ks. bp dr Edward Puślecki, honorowy zwierzchnik Kościoła. Przywitał prelegentów i poinformował, że podczas sesji zostaną przedstawione następujące wykłady:

- ks. sup. Zbigniew Kamiński, „Postać i działalność ks. prof. Witolda Benedyktowicza”;
- bp prof. ChAT dr hab. Marcin Hintz, „Ks. Witold Benedyktowicz orędownik pokoju i pojednania”;
- dr Michał Klinger, „Co powinniśmy czynić – teologiczna refleksja prawosławnego ucznia”;
- dr Mariusz Orłowski, „Czego o etyce ewangelickiej nie dowiemy się od ks. prof. Witolda Benedyktowicza?”

W odniesieniu do pierwszego wykładu ks. bp dr Puślecki zwrócił uwagę na to, że prelegent jest nie tylko uczniem Księdza Profesora, ale także uznawany jest za „niekwestionowanego kustosa pamięci o Witoldzie Benedyktowiczu” (takim tytułem został określony przez najbliższych członków rodziny Jubilata) oraz kontynuatora niektórych jego dzieł. Przez 30 lat był pastorem (proboszczem) warszawskiej parafii ewangelicko-metodycznej, którą kierował w latach 1948-1988 Ksiądz Profesor, a także przez 21 lat był redaktorem naczelnym „Pielgrzymia

Polskiego”, którego wydawanie wznowiono z inicjatywy ks. Bedyktowicza w roku 1958, po 8-letniej przerwie spowodowanej decyzją ówczesnych politycznych organów państwowych (Bedyktowicz redagował „Pielgrzyma” w latach 1958-1971).

Ks. Zbigniew Kamiński w swoim wykładzie przypomniał, że Witold Benedyktowicz związał się z metodyzmem podczas okupacji niemieckiej, w 1940 r., zaś w 1942 r. formalnie wystąpił z Kościoła Rzymskokatolickiego. Po ukończeniu szkoły średniej w rodzinnym Krakowie¹ podjął w warunkach okupacji studia w metodystycznej Wyższej Szkole Biblijnej w Warszawie, na której wykładali profesorowie zamkniętego przez hitlerowców Wydziału Teologii Ewangelickiej Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 1946-1950 odbył studia na Wydziale Teologii Ewangelickiej Uniwersytetu Warszawskiego, uzyskując tytuł magistra teologii ewangelickiej na podstawie pracy „Człowiek jako jednostka i naród w zwiastowaniu proroków”, napisanej pod kierunkiem ks. prof. dr hab. Jana Szerudy. Na dalszym etapie badań teologicznych koncentrował swoje zainteresowania badawcze na istocie ruchu metodystycznego, czego owocem była dysertacja pt. „Idea przełomu w metodyzmie” napisana pod kierunkiem ks. prof. dr hab. Wiktora Niemczyka i otrzymał w roku 1954 stopień doktora teologii ewangelickiej. W 1946 r. został ordynowany na diakona, a rok później na prezbitera. Jako młody duchowny Kościoła metodystycznego, wykazujący się już wtedy zacięciem naukowym, został skierowany przez władze kościelne na studia w Instytucie Ekumenicznym w Bossey k. Genewy. Tam poznał m.in. takich teologów ewangelickich, jak Karl Barth i Martin Niemöller. Oprócz prac badawczych angażował się także w prace nad tłumaczeniem Biblii.

Drugim referentem był bp prof. ChAT dr hab. Marcin Hintz, duchowny luterański, proboszcz parafii ewangelickiej w Sopocie i biskup diecezji pomorsko-wielkopolskiej, profesor i kierownik katedry

---

¹ Był uczniem i absolwentem V Gimnazjum Państwowego im. Jana Kochanowskiego w Krakowie o profilu humanistycznym. Egzamin maturalny obejmował wiedzę z czterech języków: polskiego, niemieckiego, łacińskiego i greckiego.

teologii systematycznej ChAT. W latach 1987-1992 kształcił się w zakresie teologii ewangelickiej na Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie oraz filozofii na Uniwersytecie Warszawskim (1988-1993). Od 1991 pracuje w Katedrze Teologii Systematycznej Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej. W latach 1993-1994 przebywał na stypendium doktoranckim na Uniwersytecie w Bonn.

W swoim wykładzie bp prof. Marcin Hintz przedstawił ks. Benedyktowicza jako orędownika pokoju i pojednania. Wspomniał o zaangażowaniu się Benedyktowicza jako teologa ewangelickiego w działalność Chrześcijańskiej Konferencji Pokojowej. Stwierdził, że idee propagowane przez działaczy związanego z ruchem skupionym wokół Chrześcijańskiej Konferencji Pokojowej, nazywanej też Konferencją Praską, były krytykowane. Przypisywano jej działaczom, nie zawsze słusznie, że byli instrumentem działań władz bloku wschodniego. Pomimo tego jednak nie można odmówić uczestnikom Konferencji Praskiej autentycznego zaangażowania na rzecz pokoju. Bp prof. Hintz zauważył, że Witold Benedyktowicz uważał militarystykę za grzech przeciwko Bogu. Prelegent zaprezentował przy tej okazji publikacje autorstwa Benedyktowicza z zakresu irenologii („Próba irenologii chrześcijańskiej. Doświadczenia praskie” i „Ekumenia, pokój, pojednanie”). Obie publikacje wydane zostały w niewielkim nakładzie, co też niewątpliwie miało wpływ na ich recepcję w środowisku chrześcijańskim i nie tylko). Referent przypomniał także, że wcześniej na polskim gruncie teologicznym i społecznym problematyka pokojowa nie była rozpatrywana. Ks. prof. Benedyktowicz stał się prekursorem tej idei i wprowadził w tym zakresie nową terminologię opartą na zapisach Starego i Nowego Testamentu oraz impulsów wypływających z ówczesnych nurtów irenologicznych. W życiu chrześcijanina pojęcia takie jak ‘pokój’ i ‘sprawiedliwość’ powinny przynależać do siebie, uzupełniać się i wzajemnie przenikać. Ksiądz biskup dodał, że według Benedyktowicza „chrześcijanie konstytuują swą tożsamość duchową wszędzie tam, gdzie pokój i sprawiedliwość są doświadczane. Duchowość jest wyrazem Bożej obecności w życiu

człowieka, przynoszącą z sobą pokój i sprawiedliwość. O tę ostatnią trzeba umieć pokojowo walczyć!”

Trzeci wykład wygłosił dr Michał Klingier, teolog prawosławny, biblista, długoletni wykładowca Starego Testamentu w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej i były profesor w Wyższym Prawosławnym Seminarium Duchownym. Swoją pracę magisterską z teologii napisał pod kierunkiem ks. prof. Witolda Benedyktowicza, a doktorat pod kierunkiem jego syna, dr. hab. prof. PAN Zbigniew Benedyktowicza. Pracował na Fakultecie Teologicznym w Tybindze. Wykładał gościnnie na UW, UJ i Akademii Teatralnej w Warszawie oraz w USA. Publikował prace z dziedzin biblistyki (m.in. monografię „Tajemnica Kaina”, czy „The Call Stories of John 1 and 21”), interpretacji teologicznej sztuki i antropologii (m.in. zbiór analiz „Strażnik wrót”). W latach 1990-2013 działał jako dyplomata (pełnił misje m.in. w Pradze, w Bratysławie, po wojnie na Bałkanach, w Radzie Europy, był ambasadorem w Rumunii i Grecji). W 2012 roku z ramienia MSZ wspierał dialog Kościołów Polski i Rosji.

Jego referat pt. „Co powinniśmy zrobić – teologiczna refleksja prawosławnego ucznia” był odwołaniem się do tytuł podręcznika z zakresu etyki ewangelickiej autorstwa ks. Benedyktowicza – „Co powinniśmy czynić”. Wykładowca postawił tezę, że ks. Benedyktowicz był teologiem egzystencjalnym. Przypomniał też termin ‘Boże uroszczenie’, którym posługiwał się Profesor w swoim przekazie teologicznym, który został zaczerpnięty przez niego z dorobku myślowego Karola Bartha. Dodał, że na gruncie polskiej refleksji teologicznej określenie ‘uroszczenie’ zostało ukute i wprowadzone w obieg języka kościelnego przez tego metodystycznego teologa. Ciekawą była też uwaga prelegenta, że pierwszym etykiem był nie Adam lecz szatan. Powiedział: „Tak Adam stał się etykiem w wyniku upadku, a Pismo nie pozostawia wątpliwości, że dramaty i dylematy moralności są wynikiem tegoż upadku w Raju”. Niewątpliwie teza ta wymagałaby dyskusji i postawienia kilku wyjaśniających pytań: kto sprawił, że Adam stał się pierwszym etykiem? Czy był to z góry przyjęty Boży plan, a może jest to kwestia przypadku?

A może, jak wspomniał prelegent, nie Adam, a zupełnie ktoś inny był pierwszym etykiem?

Ostatni wykład zaprezentował dr Mariusz Orłowski, który doktoryzował się na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim na podstawie rozprawy o ewangelickiej etyce teologicznej w ujęciu ks. Benedyktowicza. W informacji do swojej wizytówki na potrzeby sesji napisał: „teolog, pedagog kultury, polonista, wieloletni wykładowca w Wyższej Szkole Teologiczno-Humanistycznej im. Michała Beliny-Czechowskiego w Podkowie Leśnej, absolwent m.in. studiów magisterskich w zakresie teologii praktycznej w TCM International Institute w Austrii (2008), studiów podyplomowych w zakresie duchowości katolickiej w Instytucie Teologii Duchowości KUL (2016) oraz studiów doktoranckich w zakresie teologii ekumenicznej w Instytucie Ekumenicznym KUL (2019); główne obszary zainteresowań badawczych to teologia protestancka, pedagogika kultury popularnej, twórczość literacka Erwina Kruka”. Ze względu na to, iż prelegent objęty był kwarantanną, wykład odbył się online.

Temat wystąpienia dr. Orłowskiego brzmiał „Czego o etyce ewangelickiej nie dowiemy się od ks. prof. Witolda Benedyktowicza?” Już na samym początku wykładu prelegent stwierdził, że od Benedyktowicza, jako teologa metodystycznego (sic!), nie dowiadujemy się, jakie metody badawcze zastosował, pisząc swój podręcznik do etyki. Dalej pytał: dlaczego Benedyktowicz nie omówił w swoim podręczniku poglądów Ulryka Zwingliego? W jakim nurcie uprawiał on swoją etykę teologiczną? Dlaczego nie rozpatruje głównych zagadnień bioetycznych w odniesieniu do kontrowersyjnych kwestii, jakie pojawiły się w debacie etycznej jego czasów? Prelegent stwierdził też, że po analizie podręcznika „Co powinniśmy czynić” uważa, że ks. Benedyktowicz tylko pobieżnie odniósł się do takich zagadnień, jak aborcja czy antykoncepcja. Szerzej potraktował temat eutanazji i w tym przedmiocie kwestię rozstrzyga jednoznacznie, chociaż nie uzasadnia w sposób przekonujący swoich stwierdzeń. Dodał też, że żałuje, iż w omawianym podręczniku, zarówno

w pierwszym, jak i drugim, wydaniu zabrakło odniesienia do takich kwestii, jak transplantacje, eugenika czy *in vitro*. Jedną z tez postawionych przez prelegenta było stwierdzenie, że Benedyktowicz w swoich paradygmatach etyki teologicznej dokonał zerwania związków z etyką filozoficzną i zaproponował, by mimo różnic konfesyjnych, traktować etykę teologiczną jako specyficzną postać dogmatyki.

Podsumowania sesji dokonał ks. bp dr Edward Puślecki. W swoim wystąpieniu powiedział:

Witold Benedyktowicz jako metodysta miał upodobanie w dyscyplinie wiary i czynieniu dobra. Był etykiem praktykującym. W swej etyce za tytułowanej „Co powinniśmy czynić” (bez znaku zapytania!) nawiązał do powtarzanego przez ludzi pytania o to, co czynić (Łk 3,10.12.14; Dz 2,37). W swym dziele Profesor nie udziela prostych odpowiedzi lecz przedstawia zagadnienia, który mogą pomóc każdemu wierzącemu i myślącemu człowiekowi w znalezieniu własnej odpowiedzi. Codzienne praktykowanie życia wiary ma duży wpływ na zgłębianie i odnajdywanie precyzyjnych odpowiedzi na ciągle nowe zagadnienia.

W zakończeniu swego wystąpienia przywołał wypowiedź metodystycznego biskupa ze Szwajcarii, śp. Franza W. Schäfera, z którym Benedyktowicz przez wiele lat blisko współpracował:

Niezależny w osądach, niezależny w wyznaczaniu celów, zarówno dla siebie, jak i dla Kościoła, wciąż na nowo otwarty i wyrozumiały wobec ludzi, którzy pytają o sens historycznego przemijania. Witold Benedyktowicz miłuje swój Kościół. Nigdy jednak nie preferował kościelnego politykierstwa. Głębokie zrozumienie liturgicznych form i ich ekspresji powodowały, że był szeroko otwarty na kwestie bratnich Kościołów. Zaś niestrudzony wysiłek w kwestiach teologii systematycznej czynił go partnerem z Kościołami katolickimi. Jego ekumeniczne zaangażowanie nie leżało w kwestiach strukturalnych. Żył bardziej głębią duchowego wymiaru (Schäfer 1996, 173).

Kontynuując tę myśl, ks. bp Puślecki zauważył, że:

...życiu i nauczaniu Profesora właściwie zawsze chodziło o głębię duchowego wymiaru, której niestrudzenie doszukiwał się w katolicyzmie,

prawosławiu i ewangelicyzmie. Odnalazł go jednak w metodyzmie, któremu pozostał wierny aż do śmierci.

Na koniec podziękowania przekazali synowie metodystycznego teologa – Olgierd i Zbigniew Benedyktowiczowie, a także bp Andrzej Malicki, zwierzchnik Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w Polsce i prezes Polskiej Rady Ekumenicznej. Odczytał on również adres okolicznościowy od Towarzystwa Biblijnego w Polsce w zastępstwie nieobecnej z powodu choroby emerytowanej Dyrektor Generalnej Towarzystwa Biblijnego w Polsce, Małgorzaty Platajs. Fragment pisma Pani Dyrektor, który poniżej przytoczono jest – można powiedzieć – swojego rodzaju portretem Jubilata, któremu poświęcona została w ChAT jubileuszowa sesja. Małgorzata Platajs napisała:

Nie studiowałam teologii, nie byłam więc studentką Księdza Profesora, nie wiem, jakim był wykładowcą, w jaki sposób docierał do studentów. W każdym razie studenci ChAT, wśród nich także moi znajomi, nazywali Go – przecież nie bez powodu – Mistrzem i darzyli wielkim szacunkiem. Ja sama lepiej poznałam Księdza Profesora, [...] jako pracownica Towarzystwa Biblijnego [...]. Na początku odebrałam Księdza Profesora, który był przewodniczącym tego gremium, jako osobę dość surową, o wielkiej wiedzy, budzącą zastrzeżony respekt otoczenia. Był duchownym i teologiem, biblistą, ale też znawcą języka polskiego i literatury, zarówno polskiej, jak i światowej. Posługiwał się piękną polszczyzną, ubogacaną często archaizmami. Mówił świetnie po angielsku, chociaż czasem trudno Go było zrozumieć, bo także w tym języku używał wielu archaizmów i cytatów. Zarówno w trakcie współpracy nad przekładem Nowego Testamentu, jak i przy sprawowaniu funkcji przewodniczącego Prezydium KKTB Ksiądz Profesor dał się poznać jako osoba z bardzo inteligentnym poczuciem humoru, dystansem do siebie i innych, jako człowiek dostrzegający i szanujący drugiego człowieka. Ksiądz Profesor był pewnym siebie, świadomym swojej wiedzy człowiekiem, ale nie miał w sobie pychy. Był duchownym-intelektualistą, ale też pozbawionym świętoszkowości duszpasterzem.

Podczas sesji zaprezentowano też dwie publikacje Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego wydane w wydawnictwie „Pielgrzym Polski”. Pierwsza nosi tytuł „Zwiastowanie łaski i wolności”, zredagowana przez Zbigniewa Kamińskiego, stanowi wybór tekstów Witolda

Benedyktowicza. Druga – „To powinniśmy czynić” autorstwa Mariusza Orłowskiego – jest studium badawczym prezentującym wkład twórczości naukowej ks. prof. Benedyktowicza do rozwoju etyki teologicznej i irenologii chrześcijańskiej. Prezentacji obydwu publikacji dokonał ks. sup. Zbigniew Kamiński.

Pewien niedosyt budził fakt, że organizatorzy sesji nie zadbali o to, by bezpośrednio po każdym z wykładów lub też na zakończenie całej sesji znaleźć czas na dyskusje. Były kwestie poruszone przez wykładowców, które domagały się wypowiedzi pochodzących od uczestników sesji. Dało się to wyraźnie odczuć w rozmowach podczas okolicznościowego poczęstunku.

Bibliografia

Schäfer, Franz W. 1996. „Witold Benedyktowicz.” W *Siła poselstwa*.
Warszawa: Wydawnictwo „Pielgrzym Polski”.

CHRZEŚCIJAŃSKA AKADEMIA TEOLOGICZNA
w WARSZAWIE

Rok LXIII

Zeszyt 4

ROCZNIK TEOLOGICZNY

WARSZAWA 2021

REDAGUJE KOLEGIUM

dr hab. Jakub Sławik, prof. ChAT – redaktor naczelny

dr hab. Jerzy Ostapczuk, prof. ChAT – zastępca redaktora naczelnego

prof. dr hab. Tadeusz J. Zieliński

dr hab. Borys Przedpełski, prof. ChAT

dr hab. Jerzy Sojka, prof. ChAT – sekretarz redakcji

MIĘDZYNARODOWA RADA NAUKOWA

JE metropolita prof. dr hab. Sawa (Michał Hrycuniak), ChAT

bp prof. dr hab. Wiktor Wysoczański, ChAT

abp prof. dr hab. Jerzy Pańkowski, ChAT

bp prof. ucz. dr hab. Marcin Hintz, ChAT

prof. dr hab. Atanolij Aleksiejew, Państwowy Uniwersytet w Petersburgu

prof. dr Marcello Garzaniti, Uniwersytet we Florencji

prof. dr hab. Michael Meyer-Blanck, Uniwersytet w Bonn

prof. dr hab. Antoni Mironowicz, Uniwersytet w Białymstoku

prof. dr hab. Wiesław Przyczyna, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

prof. dr hab. Eugeniusz Sakowicz, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

prof. dr hab. Tadeusz Stegner, Uniwersytet Gdański

prof. dr Urs von Arx, Uniwersytet w Bernie

prof. dr hab. Piotr Wilczek, Uniwersytet Warszawski

Redakcja językowa – Kalina Wojciechowska

Skład komputerowy – Jerzy Sojka

W związku z wprowadzaniem równoległej publikacji czasopisma w wersji papierowej i elektronicznej Redakcja „Rocznika Teologicznego” informuje, iż wersją pierwotną jest wersja papierowa.

BWHEBB, BWHEBL, BWTRANSH [Hebrew]; BWGRKL, BWGRKN, and BWGRKI [Greek]

PostScript® Type 1 and TrueType fonts Copyright ©1994-2013 BibleWorks, LLC.

All rights reserved. These Biblical Greek and Hebrew fonts are used with permission and are from BibleWorks (www.bibleworks.com)

ISSN 0239-2550

Wydano nakładem

Wydawnictwa Naukowego ChAT

ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa, tel. +48 22 635-68-55

Objętość ark. wyd.: 18,5. Nakład: 100 egz.

Druk: druk-24h.com.pl

ul. Zwycięstwa 10, 15-703 Białystok

SPIS TREŚCI

IN MEMORIAM

Prof. dr hab. Michał Pietrzak 1097

ARTYKUŁY

MAREK JERZY UGLORZ, *Praktyczna duchowość według autora 1. Listu św. Jana* 1099

RAFAL MARCIN LESZCZYŃSKI, *Logos w sporach trynitarnych pierwszej połowy IV wieku* 1143

DOROTEUSZ SAWICKI, *Św. Spirydon – Dekalog żywotem zapisany* 1173

KRZYSZTOF LEŚNIEWSKI, *Human Person as God's Creation in the Great Canon of St. Andrew of Crete* 1213

ANDRZEJ KUŹMA, *Zagadnienie postu w dokumencie Wielkiego Soboru Kościoła Prawosławnego, Kreta 2016* 1233

ADRIAN KORCZAGO, *Duszpasterski wymiar komunikacji interpersonalnej i dialogu kulturowo-religijnego na przykładzie działalności Society for Intercultural Pastoral Care and Counselling* 1251

МАРОШ ШИП, БОГУСЛАВ КУЗЫШИН, *Спиритуальный аспект ухода за пациентом в паллиативной помощи* 1309

PIOTR NOWAK, *Kształcenie pracowników kościelnych w seminariach ewangelikalnych w Polsce, powstałych i działających w latach 1945-1950* 1329

ARTUR ALEKSIEJUK, *Rozwój osobowości integralnej jako nadrzędny cel pedagogii historyzoficznej Iwana Kiriejewskiego (1806-1856)* 1345

ELŻBIETA ALEKSIEJUK, *Duchowość i wychowanie dziecka w refleksji pedagogicznej Wasilija Zienkowskiego* 1381

PAWEŁ BORECKI, *Specyfika ustawowej regulacji statusu Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego. Ujęcie porównawcze* 1401

OLEKSANDR BILASH, MARIYA MENDZHUL, *Religious holidays in the legislation of Ukraine* 1425

MATERIAŁY

ZBYSZKO MELOSİK, <i>Pasja i tożsamość naukowca: o władzy i wolności umysłu</i>	1441
--	------

KRONIKA

<i>Inauguracja roku akademickiego 2021/2022 (7 października 2021)</i> (JERZY BETLEJKO).....	1453
<i>Sesja naukowa ku czci śp. ks. prof. Witolda Benedyktowicza w 100. rocznicę jego urodzin (22 października 2021)</i> (ZBIGNIEW KAMIŃSKI).....	1455
<i>Konferencja naukowa „Oblicza Pentekostalizmu Jako Chrześcijańskiej Tradycji Mistycznej. Perspektywa Międzywyznaniowa i Religioznawcza” (26 listopada 2021)</i> (PIOTR NOWAK, ANDRZEJ MIGDA).....	1467
<i>Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Status prawny prawosławia we współczesnej Polsce” (8 grudnia 2021)</i> (TADEUSZ J. ZIELIŃSKI)	1473
Wykaz autorów	1476
Recenzenci „Rocznika Teologicznego” w roku 2021	1478

Contents

IN MEMORIAM

<i>Prof. Michał Pietrzak PhD habil</i>	1097
--	------

ARTICLES

MAREK JERZY UGLORZ, <i>Practical spirituality according to the author of the 1st Epistle of St. John</i>	1099
RAFAL MARCIN LESZCZYŃSKI, <i>The Logos in the trinitarian disputes of the first half of the 4th century</i>	1143
DOROTEUSZ SAWICKI, <i>St. Spyridon – the Decalogue written in life</i>	1173
KRZYSZTOF LEŚNIEWSKI, <i>Human Person as God's Creation in the Great Canon of St. Andrew of Crete</i>	1213
ANDRZEJ KUŹMA, <i>The issue of fasting in the document of the Great Council of the Orthodox Church, Crete 2016</i>	1233
ADRIAN KORCZAGO, <i>Pastoral dimension of interpersonal communication and cultural-religious dialogue on the example of the activity of the Society for Intercultural Pastoral Care and Counselling</i>	1251
MAROŠ ŠIP, BOHUSLAV KUZYŠIN, <i>Spirituality as an Aspect in the Care of a Patient in Palliative Care</i>	1309
PIOTR NOWAK, <i>Education of Church Workers in Evangelical Seminaries Founded and Operating in Poland from 1945 to 1950</i>	1329
ARTUR ALEKSIEJUK, <i>Integral Historiosophical and Humanistic Pedagogy of Ivan Vasilyevich Kireyevsky (1806-1856)</i>	1345
ELŻBIETA ALEKSIEJUK, <i>Spirituality and education of a child in the pedagogical reflection of Vasilij Vasilevich Zenkovskiy</i>	1381
PAWEŁ BORECKI, <i>The specificity of statutory regulation of status Polish Autocephalous Orthodox Church. Comparative approach</i>	1401
OLEKSANDR BILASH, MARIYA MENDZHUL, <i>Religious holidays in the legislation of Ukraine</i>	1425

MATERIALS

ZBYSZKO MELOSİK, <i>Passion and identity of a scientist: about power and freedom of the mind</i>	1441
--	------

CHRONICLE

<i>Inauguration of the academic year 2021/2022 (7th October 2021)</i> (JERZY BETLEJKO).....	1453
---	------

<i>Scientific session on the occasion of the 100th birthday jubilee of the late Rev. Witold Benedyktowicz (22th October 2021)</i> (ZBIGNIEW KAMIŃSKI).....	1455
---	------

<i>Scientific conference: “Aspects of Pentecostalism as a Christian Mystical Tradition. Cross-denominational and religious studies perspectives” (26th November 2021)</i> (PIOTR NOWAK, ANDRZEJ MIGDA).....	1467
---	------

<i>National Scientific Conference “The Legal Status of Orthodoxy in Contemporary Poland” (8th December 2021)</i> (TADEUSZ J. ZIELIŃSKI)	1473
---	------

List of authors	1476
-----------------------	------

List of reviewers of “Theological Yearbook” in 2021	1478
---	------